

ΓΝΩΣΤΑ ΚΑΙ ΑΓΝΩΣΤΑ

Γράφει ο Αντώνης Αμπατζής → ampandonis@gmail.com

ΜΟΔΑ. Ο άνθρωπος κάνει την μόδα ή η μόδα τον άνθρωπο;

Προχθές έγινε ο αγιασμός των υδάτων στο Yarra Bay. Ο κόσμος πολύς, αυτοκίνητα αρκετά. Ο καθένας προσπαθούσε να βρεί μια θέση πάρκινγκ. Μέσα στο πανικό του να βρώ και εγώ ένα μέρος για να παρκάρω το αυτοκίνητο, κοιτώντας από το παράθυρο του αυτοκινήτου, ώσπου να ανοίξει λίγο ο δρόμος και να προχωρήσω, το βλέμμα μου έπεσε στα αντικείμενα από τα σπίτια που υπήρχαν αριστερά και δεξιά του δρόμου. Αντικείμενα από την καθημερινή ζωή που ο καθένας μας έχει στο σπίτι του. Μόνο που για άλλους είναι χρήσιμα αλλά για μερικούς έχουν επιτελέσει τον σκοπό τους και δεν έχουν άλλο πρακτική αξία. Αλλά μερικά από αυτά ήταν όντως σχεδόν καινούργια, απλώς ήταν παρωχημένα. Μάλλον σκέφτηκα δεν ταίριαζαν στιλιστικά μέσα σε ένα σπίτι. Ούτως ή άλλως δεν μπορείς να τοποθετήσεις το παλιό ξύλινο έπιπλο της γιαγιάς στην καινούργια υπερούγερη κουζίνα με τον μοντέρνο σχεδιασμό και τα νέα υλικά κατασκευής. Οπότε μοιραία πολλά τέτοια έπιπλα περίμεναν στο πεζοδρόμιο ώστε να τα πάρει η δημαρχία και να καταστραφούν.

Αναλογιζόμενος ότι πλέον οι γιορτές έχουν περάσει και η καταναλωτική μας μανία έχει κάπου ηρεμήσει, τελικά μήπως αυτή η μανία του να αγοράζουμε χωρίς να σκεφτόμαστε σπρίζονται και κάπου αλλού; Και αναφέρομαι συγκεκριμένα στις επιρροές της μόδας και κατά πόσο όλα αυτά αναφέρονται και στην εποχή στην οποία ζούμε. Για παράδειγμα βλέπουμε μια κατοικία και αμέσως μπορούμε να την κατατάξουμε σε κάποια συγκεκριμένη εποχή. Όμως με τα καταναλωτικά αγαθά συμβαίνει κάτι το διαφορετικό. Η παθολογική εξάρτηση από τη μόδα τελικά αποτελεί υπερβολή. Είναι αναπόφευκτο και αποδεδειγμένο στην πράξη ότι οι συνέπειες της κυριαρχίας της μόδας στη ζωή του σύγχρονου ανθρώπου είναι καταστροφικές τόσο σε ατομικό, όσο και σε κοινωνικό επίπεδο. Βέβαια, υπάρχουν μερικοί που υποστηρίζουν ότι από τη μόδα ωφελείται το κοινωνικό σύνολο, αφού αποτελεί μια σταθερή πηγή πλούτου. Αναμφισβήτητα, εξαιτίας της λειτουργούν και ακμάζουν πολλές βιομηχανίες, απασχολείται επομένως αρκετό εργατικό δυναμικό και ευνοείται το εμπόριο και γι' αυτό εξασφαλίζεται η βελτίωση της οικονομίας και η ευημερία. Ωστόσο, δεν μπορούμε να δεχτούμε χωρίς κριτική την αλήθεια αυτής της γνώμης, αφού μακροπρόθεσμα βλάπτεται ο απλός άνθρωπος από την καταδυνάστευση της μόδας και των μηχανισμών της.

Αρχικά, το πρώτο πλήγμα που δέχεται ο άνθρωπος, όταν υποδουλώνεται στη μόδα, είναι η οικονομική ανεπάρκεια. Κι αυτό γιατί με την αστάθεια και με τη συνεχιζόμενη αλλαγή που χαρακτηρίζει

Μόδα στα έπιπλα. Κάτω αριστερά: Η μόδα για ρουχισμό στα άκρα. Κάτω δεξιά: Η μόδα και η ψεύτικη εικόνα της σε μια γυναίκα

τη μόδα, υποχρεώνεται ο άνθρωπος να αγοράζει συνεχώς καινούργια και άχρηστα πράγματα, έστω κι αν τα ήδη αποκτημένα του υπεραρκούν. Καταλήγει λοιπόν να παραγκωνίζει τις βασικές του ανάγκες και να παραμελεί τον οικονομικό του προγραμματισμό, με αποτέλεσμα να μένει απροστάτευτος στις αναποδιές της ζωής. Η μόδα λοιπόν ικανοποιεί βέβαια την ανθρώπινη μαιτιοδοξία, αλλά είναι και ο μεγαλύτερος εχθρός για το πορτοφόλι ενός μέσου εισοδήματος.

Εξ άλλου, οι επιταγές της μόδας, όταν, μολονότι συγκρούονται με το ιδιαίτερο «στιλ» και την ιδιοσυγκρασία του ατόμου, ακολουθούν πιστά, δημιουργούν σοβαρά προβλήματα. Όταν οι μοντέρνες τάσεις στο ντύσιμο δεν εναρμονίζονται με την εμφάνιση του ανθρώπου, η υιοθέτηση τους καταλήγει σε κακογουστιά και τελικά αυτός γελοιοποιείται και γίνεται στόχος κακόγουστων σχολίων. Κι από την άλλη μεριά, όσοι αδυνατούν από οικονομική συνήθως αδυναμία να ακολουθήσουν τον παλμό της εποχής, νιώθουν πολύ μειονεκτικά και πολλές φορές γίνονται κομπλεξικοί και απομονώνονται από τους άλλους, για να απο-

φύγουν τα σχόλια εις βάρος τους. Έτσι, το άτομο συγκρούεται πολλές φορές με τον εσωτερικό του κόσμο, με αποτέλεσμα τη δημιουργία πολλών ακόμα ψυχολογικών προβλημάτων.

Το σοβαρότερο όμως πλήγμα το δέχεται η προσωπικότητα του ανθρώπου, ιδιαίτερα όταν αυτός ρυθμίζει και τη ζωή του και τις ιδέες του σύμφωνα με τη μόδα. Από τη στιγμή που μόδα σημαίνει ομαδικότητα, ομοιότητα και ομοιομορφία, οι οπαδοί της τυποποιούνται, χάνουν το προσωπικό τους «στιλ» και ατονίζει το γούστο τους. Γι' αυτό το λόγο πολλά αντικείμενα από διαφορετικά σπίτια ήταν τα ίδια ή σχεδόν τα ίδια. Όμοια έπιπλα από το IKEA, ίδια παιχνίδια από τα μεγάλα μαγαζιά, είδη κήπου που βλέπουμε σχεδόν σε άλλους τους κήπους στο Σύνδνευ.

Από την άλλη μεριά και ο πνευματικός τους κόσμος σταδιακά αλλοιώνεται και φτωχαίνει, αφού αδιαφορούν για την καλλιέργεια και την αυτοβελτίωση τους και απορροφώνται στην προσπάθεια να τελειοποιήσουν την εξωτερική τους εμφάνιση. Και όσοι γλιτώνουν από αυτήν την ψεύτικη αλλαγή νιώθουν ψυχικά κενοί, αφού για χάρη της μόδας

και εξαιτίας της μοντεροπληξίας τους, δεν συμπεριφέρονται όπως οι ίδιοι νιώθουν, αλλά πιθηκίζουν μιμούμενοι τα καθιερωμένα μοντέρνα πρότυπα. Η προσκόλληση λοιπόν της μόδας πλήττει πολύπλευρα την προσωπικότητα του ατόμου.

Αλλά και στα πλαίσια της κοινωνίας, το φαινόμενο της μόδας εγκυμονεί σοβαρούς κινδύνους.

Αρχικά, η εισαγωγή ξένων και φυσικά μοντέρνων προϊόντων συνεπάγεται την εξαγωγή συναλλάγματος, γεγονός με ιδιαίτερα αρνητικά αποτελέσματα για την οικονομία. Συχνά μάλιστα ο κρατικός προϋπολογισμός τους δίνεται για την ανάπτυξη επιχειρήσεων μόδας σε βάρος φυσικά των ουσιαστικών κοινωνικών αναγκών όπως για την βελτίωση της εκπαίδευσης, της νοσοκομειακής περίθαλψης και της βιομηχανίας τους, με αποτέλεσμα να αναστέλλεται μακροπρόθεσμα η πρόοδος και η ευημερία τους.

Επιπλέον, η κυριαρχία της μόδας καταστρέφει τις τοπικές ιδιαιτερότητες μιας χώρας. Σήμερα τα ρεύματα της μόδας κινούνται σε παγκόσμιο επίπεδο, με αποτέλεσμα, εκεί όπου καθιερώνονται, να παραγκωνίζουν το παραδοσιακό «στιλ» και τα εθνικά χαρακτηριστικά του λαού και να επιβάλλουν έναν τυποποιημένο και «ψυχρό» ρυθμό, που τις περισσότερες φορές δεν εξυπηρετεί και τις πραγματικές ανάγκες των ανθρώπων. Έτσι, ατονίζει το εθνικό στοιχείο και ο λαός αποκόβεται από το παρελθόν του. Για παράδειγμα το στιλ ντυσίματος έχει γίνει το ίδιο για όλο τον κόσμο.

Στην εποχή μας η «σικ» εμφάνιση και ο μοντέρνος τρόπος διασκέδασης και συμπεριφοράς θεωρούνται το «άλφα και το ωμέγα» για μια «ολοκληρωμένη» προσωπικότητα, ενώ οι αρχές, τα ιδανικά και τα προτερήματα του χαρακτήρα ενός ατόμου μπαίνουν σε δεύτερη μοίρα. Τελικά, σήμερα «τα ράσα κάνουν τον παπά» και, όποιος δε συμμορφώνεται, καταδικάζεται σε κοινωνική απομόνωση. Από την καταδυνάστευση της μόδας λοιπόν υποβαθμίζεται και η ποιότητα των ανθρώπινων σχέσεων.

